

JAK MOTYWOWAĆ DZIECKO DO NAUKI W DOMU

Wiele dzieci, szczególnie w pierwszych miesiącach nauki, odrabia domowe lekcje niechętnie, odkłada obowiązki szkolne „na później”, oczekując pomocy mamy lub taty. Rodzice zastanawiają się wówczas, w jaki sposób zachęcić dziecko do nauki. Kłopoty piętrzą się, gdy uczeń przejawia deficyty w rozwoju funkcji poznawczych, utrudniające mu nabywanie wiedzy lub kiedy jest niedojrzały emocjonalnie i bardzo przeżywa szkolne wymagania.

Często rodzice są proszeni przez nauczycieli o pomoc we wdrażaniu dziecka do samodzielnej pracy w domu, a jednocześnie napotykają na coraz silniejszy opór z jego strony.

Wskazówki do pracy z dzieckiem w domu:

1. Systematyczną pracę z dzieckiem w domu należy zacząć od wyjaśnienia mu, jak ważne jest odrabianie zadawanych lekcji - dziecko musi rozumieć cel swojego działania. Warto użyć kilku argumentów, formułując je w zrozumiałym dla dziecka języku:

- nabywanie nowych umiejętności („jeżeli nauczysz się czytać, będziesz potrafił sam przeczytać twój ulubiony *komiks*”, „*Jak nauczysz się liczyć, będziesz mógł sam kupować słodycze*”),
- zdobywanie satysfakcji („zobaczysz, jaki będziesz dumny, gdy nauczysz się tego wiersza”) - powinno się unikać motywowania dziecka do nauki jedynie zdobywaniem pozytywnych ocen, nie wolno również straszyć negatywnymi ocenami,
- przyzwyczajanie do posiadania obowiązków („teraz nauka jest dla ciebie tym, czym dla mnie praca”),
- wspólne spędzanie czasu („ty robisz szlaczki, a ja czytam, pracujemy razem”).

2. Konieczne jest ustalenie razem z dzieckiem określonych zasad odrabiania lekcji:

- odrabianie lekcji o względnie stałej porze dnia, najlepiej po odpoczynku „po szkole” (obiad, spacer, czytanie książki), ale przed zabawą, dłuższym oglądaniem telewizji lub graniem w gry komputerowe,
- dawanie dziecku wcześniej ustalonego „sygnału” oznaczającego, że ma się zabrać do pracy (np. słowo-hasło, dzwonek budzika itp.),
- zaczynanie lekcji od uporządkowania biurka, przygotowania przyborów, sprawdzenia i wypisania, co zostało zadane do domu, a następnie ustalenie kolejności wykonywania zadań (zaczynamy od zadań wymagających większego wysiłku, a kończymy zadaniami prostszymi np. rysowanie),
- samodzielne odrabianie lekcji przez dziecko, z możliwością pomocy ze strony mamy lub taty, gdy czegoś nie rozumie,
- dzielenie pracy na etapy, robienie krótkich przerw (po ok. 30-45 min. pracy, kilkuminutowa przerwa; w przypadku dzieci z zaburzeniami koncentracji uwagi czas pracy

ciągłej nie powinien przekraczać 20-30 min.),

- zakańczanie pracy sprawdzeniem, czy wszystko zostało zrobione oraz spakowaniem tornistra na następny dzień,
- zasada systematyczności, pracujemy z dzieckiem codziennie (można wykluczyć np. soboty, niedziele), nawet jeśli w danym dniu nie zostało przez nauczyciela zadane konkretne zadanie - można wówczas porysować, poćwiczyć czytanie itp.

3. Dziecko powinno mieć zorganizowane właściwe miejsce do pracy (stały kącik do nauki, odpowiednia wysokość biurka i krzesła, właściwe oświetlenie, posadzenie z daleka od łatwo rozpraszających bodźców). Zadaniem rodzica jest także dbanie o spokój miejsca pracy - przypilnowanie, by dziecko uczyło się w wyciszonym pokoju, przy „pustym” biurku.

4. Rola rodzica podczas odrabiania lekcji polega na:

- uczeniu dziecka planowania i organizowania pracy,
- stopniowym zwiększaniu jego samodzielności podczas odrabiania lekcji, szykowania się do szkoły,
- kontrolowaniu pracy dziecka (ale nie na robieniu zadań za dziecko !!!),
- upewnieniu się czy dziecko rozumie polecenia - „co masz zrobić w tym zadaniu?”,
- pomocy, gdy dziecko o to prosi (nie powinno się podawać gotowych rozwiązań, ale jedynie udzielić wskazówek, wyjaśnić na podobnym przykładzie to, czego dziecko nie rozumie, zachęcać do samodzielnego wyszukiwania informacji),
- wskazywaniu błędów (bez krytykowania i komentowania) - nie powinno się poprawiać błędów za dziecko, niech samo je wymaże, sprawdzi w słowniku poprawną pisownię itp.,
- udzielaniu wsparcia emocjonalnego, np. gdy dziecko twierdzi, że nie potrafi wykonać zadania lub jest przerażone jego wielkością, stopniem trudności - „*napewno dasz sobie z tym radę, zaczniemy razem ...*”,
- zapewnieniu dziecku odpoczynku, gdy zaczyna przejawiać oznaki zmęczenia lub dekoncentracji (np. krótka gimnastyka, masaż ręki, owoc lub coś słodkiego na wzmocnienie).

5. Bardzo ważną rolę odgrywa odpowiednie wzmocnienie osiągnięć dziecka:

- chwalenie nawet za małe sukcesy, za wysiłek wkładany w pracę,
- opisywanie słowami, co dziecko robi prawidłowo,
- chwalenie „do innych osób”, tak by dziecko słyszało (np. podczas rozmowy telefonicznej z babcią),
- zapewnianie, że osiągnie sukces, zachęcanie do dalszego wysiłku, przypominanie sytuacji, gdy wcześniej poradziło sobie z trudnym zadaniem,
- przypominanie, co miłego czeka dziecko po zakończeniu lekcji,
- przygotowanie plakatu na którym dziecko zbiera „punkty” (serduszka, uśmiechnięte

buzie itp.) za przestrzeganie zasad odrabiania lekcji; przygotowanie dyplomu, orderów dla dziecka,

- od czasu do czasu docenienie wysiłków dziecka większą nagrodą np. wyjściem do kina, na basen,
- nieporównywanie do innych dzieci, nagradzanie nawet, gdy jego sukcesy są mniejsze od innych dzieci,
- **właściwe reagowanie na porażki** - kiedy dziecko dostanie słaby stopień nie powinno się na niego krzyczyć, ale też nie wolno tego zdarzenia bagatelizować; można powiedzieć - „ta ocena pokazuje czego się jeszcze nie nauczyłeś i nad tym trzeba mocniej popracować, ale jedna zła ocena nie świadczy o tym, że jesteś słabym uczniem”; w domu dziecko musi czuć się akceptowane bez względu na to, jaki popełniło błąd - dlatego krytyce trzeba poddawać działanie dziecka, a nie jego jako osobę.

6. Istotny jest sposób formułowania poleceń, szczególnie w pracy z dzieckiem o zaburzonej koncentracji uwagi. Wydawane polecenia powinny być krótkie, zrozumiałe, możliwe do wykonania, wypowiedziane w sposób zdecydowany, bezpośrednio do dziecka i wyegzekwowane przez osobę wydającą.

7. Podczas domowej nauki warto stosować różnego rodzaju techniki ułatwiające zapamiętywanie - podkreślanie na kolorowo, wprowadzanie symboli graficznych, wykorzystywanie skojarzeń, robienie dużych rysunków.

8. **Motywowanie do nauki** powinno obejmować nie tylko samo odrabianie lekcji, ale również rozwijanie (najlepiej jeszcze przed rozpoczęciem szkoły) ciekawości poznawczej dziecka, zachęcanie go do poznawania nowych rzeczy np. poprzez:

- czytanie z dzieckiem książek,
- wspólne oglądanie filmów przyrodniczych, naukowych,
- organizowanie wyjazdów do muzeów, wycieczek krajoznawczych,
- wspólne rozwiązywanie krzyżówek, zagadek, granie w gry logiczne,
- ćwiczenie na co dzień umiejętności np. liczenia, budowania wypowiedzi.

9. Praca nad motywacją to również:

- dawanie przykładu własnym postępowaniem (dziecku łatwiej usiąść do lekcji, gdy rodzic w tym czasie czyta gazetę lub książkę, a nie ogląda film),
- dotrzymywanie przez rodziców zawartych umów,
- przejawianie zainteresowania sprawami dziecka (co wydarzyło się w szkole, czego się nauczyło, w co się bawiło na przerwie, co je spotkało w relacjach z rówieśnikami),
- zadawanie pytań o umiejętności, a nie oceny (zamiast pytania „*jaką ocenę dostałeś?* ” lepiej zapytać „*czego dowiedziałeś się dzisiaj w szkole?* ”).

10. **W przyzwyczajaniu dziecka do pracy w domu niezwykle istotna jest konsekwencja postępowania rodziców; rodzice powinni wspólnie ustalać zasady dotyczące nauki,**

mieć podobne sposoby postępowania podczas odrabiania lekcji, aby nie podważać wzajemnie swoich autorytetów.

11. W sytuacji odrabiania lekcji rodzice powinni unikać :

- straszenia („*jeśli nie zabierzesz się do nauki, pożałujesz*”, „*dostaniesz jedynkę, jak nie zrobisz tego rysunku*”, „*nie pójdziemy do kina, jak nie nauczysz się matematyki*”),
- negatywnego wyrażania się o nauce lub nauczycielu („*matematyka jest nudna, ale musisz niestety przez nią przebrnąć*”, „*pani nie ma racji*”),
- posiadania wygórowanych oczekiwań, nieadekwatnych do faktycznych możliwości dziecka,
- porównywania mniej zdolnego dziecka z rodzeństwem,
- stawiania się za wzór pozytywny („*ja w twoim wieku*”) lub negatywny („*ja też nigdy nie umiałem matematyki*”),
- nadmiernego pomagania dziecku, wykonywania obowiązków za niego,
- nadmiernego kontrolowania w czasie pracy, ciągłego „kręcenia się wokół dziecka”, zaglądania co chwilę przez ramię lub stałego pytania jak mu idzie,
- zaprzeczania na siłę odczuciom dziecka (np. mówienia, że zadanie jest bardzo łatwe, w sytuacji gdy dziecko twierdzi, że coś jest dla niego zbyt trudne).

12. Warto zwrócić uwagę, że:

- brak lub słaba motywacja do nauki nie świadczy o tym, że dziecko jest leniwe, złe; może wynikać z niewykształcenia nawyków uczenia się, dotychczasowych niepowodzeń, zaburzeń funkcji poznawczych, nieskorygowanych wad wzroku czy słuchu, chorób somatycznych, zmęczenia lub lęku,
- nie oczekujemy od natychmiastowych efektów pracy dziecka,
- Rodzice mają prawo odczuwać „bezradność”, zmęczenie, zniecierpliwienie, ale to nie zmienia faktu, że dla dziecka stanowią oparcie, bez którego nie jest w stanie się efektywnie i z przyjemnością uczyć.

/M. Walkowiak, A. Wrzesiak, D. Szwegier – „Terapia ucznia”/